

EMP toetuste 2014–2021 programmi "Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine" avatud taotlusvooru „Ökosüsteemide vastupanuvõime suurendamine“ toetuse andmise tingimuste ja korra kehtestamine ning taotlusvooru avamine

Euroopa Majanduspiirkonna Finantsmehhanismi 2014–2021 programmi "Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine" I avatud taotlusvooru „Ökosüsteemide vastupanuvõime suurendamine“ toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord

Euroopa Majanduspiirkonna (edaspidi *EMP*) Finantsmehhanismi 2014–2021 programmi „Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine“ (edaspidi *Programm*) avatud taotlusvooru toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord (edaspidi *toetuse andmise tingimused ja kord*) reguleerib avatud taotlusvoorust projektide jaoks toetuse taotlemise ja kasutamise.

Toetust antakse punktis 6 loetletud looduskaitseliste ja merekeskkonnaga seotud tegevuste elluviimiseks, millega uuritakse võõrliikide leviku ohjamise ja ökosüsteemide kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamise võimalusi, esitatakse soovitusel ja koostatakse meetodikad edaspidiseks tegevuseks, levitatakse sellekohaseid teadmisi ning koolitatakse sidususrühmi.

ÜLDSÄTTED

1. Programmi aluseks olevad dokumendid

1.1. Programmi aluseks on:

- 1.1.1 Euroopa Liidu ning Islandi, Liechtensteini Vürstiriigi ja Norra Kuningriigi vahel 28.05.2016 sõlmitud leping Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi kohta aastateks 2014–2021;
- 1.1.2 EMP Finantsmehhanismide Komitee poolt 8.09.2016 vastu võetud „Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi 2014–2021 rakendusmäärus“ (edaspidi *EMP rakendusmäärus*);
- 1.1.3 Eesti Vabariigi ning Islandi, Liechtensteini Vürstiriigi ja Norra Kuningriigi vahel 09.05.2017 sõlmitud EMP finantsmehhanismi rakendamist aastatel 2014–2021 käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum (edaspidi *memorandum*);
- 1.1.4 „*Results Guideline - Rules and Guidance on How to Design, Monitor and Evaluate Programmes, Manage Risks, and Report on Results*“, vastu võetud EMP Finantsmehhanismi Komitee poolt 09.02.2017;
- 1.1.5 Programmileping Riigi Tugiteenuste Keskuse ja EMP Finantsmehhanismide Komitee vahel, 18.11.2019;
- 1.1.6 Vabariigi Valitsuse 05.07.2018 määrus nr 55 „Aastatel 2014–2021 Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist ja Norra finantsmehhanismist vahendite taotlemise ja kasutamise tingimused ja kord“;
- 1.1.7 Programmi elluviimise leping Keskkonnaministeeriumi ja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahel.

- 1.1.8 Toetuse tagasinõudmisel lähtutakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-s 45 sätestatud finantskorrektsiooni alustest ja Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määrusest nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord”.
- 1.2. Mõistete sisustamisel ja tõlgendamisel juhindutakse EMP rakendusmäärusest.

2. Programmi eesmärk

- 2.1. Programmi finantseeritakse EMP Finantsmehhanismidest 2014–2021, mille peamisteks eesmärkidest on aidata kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdada kahepoolseid suhteid donor- ja abisaajariikide vahel.
- 2.2. Programmi üldiseks eesmärgiks on aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ning kliimamuutustele vastuvõtlikkuse vähendamisele Eestis.

3. Toetuse andmise eesmärk ja oodatav tulemus

- 3.1. Toetuse andmise eesmärk on kaasa aidata kohalike liikide ja elupaikade soodsa/hea seisundi tagamisele, kohalike ökosüsteemide vastupanuvõime suurendamisele kliimamuutuste ja võõrliikide survele ning võõrliikide leviku ohjamine.
- 3.2. Toetuse andmise tulemusel tõuseb ametnike pädevus ja avalikkuse teadlikkus võõrliikide levikust ja nende mõjust kohalikule elustikule, piiratakse võõrliikide levikut ning paraneb Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja kohalike omavalitsusüksuste tehtavate keskkonnaotsuste kvaliteet.

4. Programmi osapooled

- 4.1. Programmi üldise koordineerimise eest vastutab Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium.
- 4.2. Programmi viib ellu Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*), kes menetleb toetuse taotlusi, sõlmib projektilepingud, teeb toetatavatele projektidele väljamaksed ja teostab järelevalvet projektide üle.
- 4.3. Programmi rakendamisele on kaasatud donorprogrammi partner Norwegian Environment Agency (edaspidi *NEA*), kes nõustab Programmi rakendamist, osaleb Programmi koostöökomisjonis ja projektide valikukomisjonis ning abistab koostöös *KIK*iga potentsiaalseid toetuse taotlejaid donorriikide poolsete projektipartnerite otsimisel.
- 4.4. Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *RTK*) täidab vastavalt memorandumile riikliku kontaktasutuse ja sertifitseeriva asutuse ülesandeid.
- 4.5. Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond täidab auditeeriva asutuse ülesandeid.
- 4.6. Finantsmehhanismide Komitee, mis on EMP Finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamise juhtorgan ning kuhu kuuluvad donorriikide esindajad.

5. Mõisted

- 5.1. **Abikõlblik kulu** on kulu, mis on põhjendatud, mõistlik ja vajalik projekti elluviimiseks ning mis on tehtud kooskõlas käesoleva toetuse andmise tingimuste ja korra ning projektilepinguga.
- 5.2. **Abikõlblikkuse periood** on projektilepingus kindlaks määratud ajavahemik, millal tuleb teha projekti tegevused ja kulud.
- 5.3. **Aruanne** on *KIK*ile projektilepingus nimetatud tähtaegadel esitatav projekti vahe- või lõpparuanne, mis sisaldab üksikasjalikku ülevaadet ellu viidud tegevustest ja saavutatud tulemustest.

- 5.4. **Doonorriigid** on EMP Finantsmehhanismi rahastavad riigid ehk Island, Liechtenstein ja Norra.
- 5.5. **Järelevalve** on KIKi tehtav toetuse saaja ja projektipartneri(te) kulude abikõlblikkuse ja projekti tulemuste saavutamise kontroll;
- 5.6. **Kuludokument** on kulu tekkimist tõendav dokument, mis peab vastama kulu kandva toetuse saaja ja/või projektipartneri asukoha riigi õigusaktides raamatupidamist reguleerivatele ning üldtunnustatud raamatupidamistava nõuetele.
- 5.7. **Omafinantseering** on toetuse saaja või projektipartneri poolne rahaline panus projekti finantseerimisse.
- 5.8. **Partnerlusleping** on taotleja ja projektipartneri(te) vahel sõlmitud leping, kus on sätestatud konkreetse projektiga seotud kohustused ja õigused. Leping reguleerib partnerite vahelisi suhteid taotluses sisalduva projekti elluviimisel. Lepingus kinnitatakse projekti eesmärgid, elluviidavate tegevuste kava, eelarve ja finantseerimisplaan ning koostööprintsüübid, projekti juhtimisega seotud küsimused, partnerite lahkumise kord ning teised olulised küsimused.
- 5.9. **Projekt** on taotluses sisalduv ühtsete eesmärkidega ajas ja ruumis piiritletud käesoleva määruse nõuetele vastav tegevus või tegevuste kogum, mille kulud hüvitatakse osaliselt toetusest.
- 5.10. **Projektileping** on toetuse saamiseks ja kasutamiseks toetuse saaja ja KIKi vahel sõlmitud leping.
- 5.11. **Projektipartner** on punktis 14.2 nimetatud Eesti, Islandi, Liechtensteini või Norra juriidiline isik, kes omab arvestatavat rolli projekti tegevuste elluviimisel ning kellel on toetuse saajaga ühine eesmärk, mis saavutatakse projekti rakendamise teel ning kes vastab punktis 14 nimetatud nõuetele. Projektipartner on aktiivselt seotud projekti rakendamisega ja aitab sellele tõhusalt kaasa. Projektipartneriks ei ole toetuse saajale teenust osutav isik.
- 5.12. **Taotlus** on E-toetuse keskkonnas esitatav nõuetekohaselt täidetud taotlusvorm koos asjakohaste lisadega.
- 5.13. **Tasumist tõendav dokument** on kontoväljavõtte, maksekorralduse koopia või samaväärne välispartneri asukohariigi dokument;
- 5.14. **Toetus** KIKi kaudu eraldatav raha tegevusteks, mis panustavad programmi eesmärkide saavutamisse.
- 5.15. **Toetuse määr** on protsentuaalne toetuse osakaal, mis näitab, kui suure osa moodustab toetus projekti abikõlblikest kuludest.
- 5.16. **Toetuse taotleja** (edaspidi *taotleja*) on Eestis registreeritud juriidiline isik, kes vastab punktis 14. nimetatud nõuetele ja esitab taotluse toetuse saamiseks. Juhul, kui projekt viiakse ellu koos projektipartneritega, vastutab taotleja kogu projekti eest.
- 5.17. **Toetuse saaja** on taotleja, kelle esitatud taotlus toetuse saamiseks on rahuldatud ja kellega KIK on sõlminud projektilepingu ning kes vastutab projektilepingu kohaselt projekti rakendamise eest.
- 5.18. **Tulemus** on projekti raames välja töötatud väljundite lühiajaline ja kesk-pikk efekt lõppkasusaajatele.
- 5.19. **Valikukomisjon** on projektide valimise komisjon, mis moodustatakse keskkonnaministri käskkirjaga ja kuhu kuulub vähemalt 3 liiget.
- 5.20. **Välispartner** on Islandi, Liechtensteini või Norra asjaomases registris registreeritud projektipartner.
- 5.21. **Väljund** programmi või projekti raames tehtud investeeringud või ellu viidud teenused. Väljundid saab otseselt seostada ellu viidud tegevuste ja selleks tehtud kulutustega. Väljundite saavutamine on tegevusi ellu viiva organisatsiooni otsese kontrolli all.

TOETATAVAD TEGEVUSED JA KULUDE ABIKÕLBLIKKUS

6. Toetatav tegevus

- 6.1. Arvestades programmi eesmärki, eeldatavaid tulemusi ja väljundeid antakse taotlusvoorus toetust järgmiste looduskaitseliste tegevuste elluviimiseks:
 - 6.1.1 Invasiivsete võõrliikide sissetulekuteede analüüsi koostamine võttes arvesse Bioloogilise Mitmekesisuse Konventsiooni poolt väljatöötatud liikide sissetulekuteede klassifikatsiooni, liikide ellujäämist Eesti kliimas ning nende sissetuleku tõenäosust vaadeldavate teede kaudu, eelistatult koostatakse analüüs sama meetodikaga nagu samas punktis eespool viidatud 2017 aasta analüüs. Analüüs koostatakse järgmistele liikidele:
 - 6.1.1.1 himaalaja põhjatatar *Koenigia polystachya*
 - 6.1.1.2 andi pamparohi *Cortaderia jubata*
 - 6.1.1.3 eesti keelse nimeta vähk *Faxonius (Orctonectes) rusticus*
 - 6.1.1.4 Finlandsoni orav *Callosciurus finlaysonii*
 - 6.1.1.5 harilik päikeseahven *Lepomis gibbosus*
 - 6.1.1.6 jaapani humal *Humulus japonicus*
 - 6.1.1.7 jaapani ronisõnajalg *Lygodium japonicum*
 - 6.1.1.8 näärmeline jumalapuu *Ailanthus altissima*
 - 6.1.1.9 pukspuuleedik *Cydalima perspectalis*
 - 6.1.1.10 uus-meremaa lameuss *Arthurdendyyus triangulatus*
 - 6.1.2 Liikide ja asukohtade eripära arvestav tõrje võimaluste ja meetodite uurimine ja väljatöötamine, sellel analüüsil põhinevad praktilised tõrjetööd ning saadud teadmiste ja kogemuste levitamine avalikkusele ja sidusrühmadele, sealhulgas invasiivsete veevõõrliikide ogapõskne vähk *Orconectes limosus*, signaalvähk *Pacifastacus leniusculus* ja marmorvähk *Procambarus fallax* forma *virginalis* ning võimalusel väike vesikatk *Elodea nuttallii* tõrje kokku vähemalt 20 Eesti leiukohas. Sealhulgas tuleb tõrjet korraldades silmas pidada järgnevat:
 - 6.1.2.1 tõrje eesmärgiks on võõrliigi populatsiooni täielik hävitamine või vähendamine keskkonnas ning sellega edasise leviku tõenäosuse vähendamine;
 - 6.1.2.2 tõrjemeetodi valimisel lähtutakse kehtivast õigusest, meetodite tõhususest (võimalusel eelistatakse tõrjemeetodeid, mille puhul on võõrliigi täielik hävitamine leiukohas võimalik või tõenäoline), kulutõhususest, liigibioloogiast, kohalikest oludest sh muudest loodusväärtustest;
 - 6.1.2.3 tõrjet teostatakse antud leiukohas kogu teadaoleva levikukolde piirkonnas;
 - 6.1.2.4 tõrjet teostatakse leiukohas liigi hävitamiseni või projekti lõppemiseni;
 - 6.1.2.5 tõrje tegevuse üle peetakse arvestust ning jooksvalt analüüsitakse tõrjetööde edukust, oma tõrjetegevust vajadusel korrigeerides.
 - 6.1.3 Koolitamine veevõõrliikide praktilise tõrje ning laiemalt veevõõrliikide põhjustatud probleemide ning võõrliikide leviku ennetamise ja ärahoidmise teemal. Koolitus ühendatakse praktilise tõrjetegevusega demonstreerides võõrliikide tõrjetegevust. Koolitusse hõlmatakse vähemalt 30 töötajat, kelle töö seostub keskkonnakaitsega (sh Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri, Keskkonnainspektsiooni ning kohaliku omavalitsuse asjakohased töötajad).
- 6.2. Arvestades programmi eesmärki, eeldatavaid tulemusi ja väljundeid antakse taotlusvoorus toetust järgmistele merekeskkonnaga seotud tegevustele:
 - 6.2.1 selgitamaks kliimamuutuste ja invasiivsete võõrliikide mõju Eesti mereökosüsteemidele ning asjakohaste hindamismetoodikate ja juhendmaterjalide väljatöötamine:

- 6.2.1.1 CO2 sidumiseks väärtuslike mereelupaikade leviku selgitamine, nende CO2 sidumispotentsiaali hindamine ning vastava meetodika väljatöötamine ja testimine, pilootprojekt selliste elupaikade ja koosluste taastamiseks või rajamiseks;
- 6.2.1.2 Invasiivsete merevõõrliikide liiva uurikkarp *Mya arenaria*, virgiinia korgitsuss *Marenzelleria neglecta*, vesikirp *Cercopagis pengoi*, tavaline tõruvähk *Amphibalanus improvisus*, vöötkirpvähk *Gammarus tigrinus*, rändkarp *Dreissena polymorpha*, hiina villkäppkrabi *Eriocheir sinensis*, ümarmudil *Neogobius melanostomus*, harilik rändkrabi *Rhithropanopeus harrisi* ja hõbekoger *Carassius gibelio*) bioloogilise mõju hindamine kohalikele liikidele, sh nende levikule ja populatsioonide seisundile või toiduahelale/toiduvõrkudele. Lisaks võib käsitleda värskemate uuringutulemuste kohaselt Läänemeres oluliste arvukustõusuga muu võõrliigi mõju kohalikele mereökosüsteemile ja liikidele. Asjakohaste hindamissüsteemide ja –meetodika arendamisel arvestada [Euroopa Komisjoni otsuses \(EL\) 2017/848](#) tunnuse D2 (võõrliigid) ja D4 (toiduvõrgud) hindamiskriteeriume ja meetodikastandardeid.
- 6.2.1.3 invasiivsete merevõõrliikide sissetulekuteede ja riskialade analüüs, invasiivsete võõrliikide leviku ja levikupotentsiaali hindamine merekeskkonnas ja Eesti merealal ning leevendamismeetmete väljapakkumine.
- 6.3. Punktides 6.1 ja 6.2 toodud tegevuste osaks võib olla ka:
 - 6.3.1 koolituste, seminaride korraldamine ja nendel osalemine;
 - 6.3.2 projektiga seotud koostöö arendamine sh. töötubade korraldamine huvigruppidele;
 - 6.3.3 avalikustamisplaani tegevuste elluviimine;
 - 6.3.4 õppereiside korraldamine;
 - 6.3.5 juhendite, õppe- ja infomaterjalide koostamine.
- 6.4. Taotlus on nõuetele vastav kui ta sisaldab kõiki p 6.1 tegevusi või kõiki p 6.2 tegevusi.

7. Riigiabi reeglite kohaldamine

Toetus ei ole riigiabi, sest toetuse saajateks on vastavalt punktile 14.1.1. teadusasutused ja ülikoolid ning toetatavaks tegevuseks on sõltumatu teadus- ja arendustegevus teadmiste suurendamiseks ja arusaamise parandamiseks ning samuti teadusuuringute tulemuste laialdane levitamine mitteeksklusiiivsel ja mittediskrimineerival alusel. Toetuse saajate, st ülikoolide ja teadusasutuste tasandil ei ole tegemist riigiabiga vastavalt „Komisjoni teatise riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses“ (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1) punkti 31 alapunktidele b ja c, ning samuti vastavalt Komisjoni teatisele – Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik (2014/C 198/01; ELT C 198, 27.6.2014, lk 1) punktile 19. Teadustegevust toetavaid praktilisi tõrjetöid tegevate töövõtjate tasandil ei ole tegemist riigiabiga, sest teadusasutustest toetuse saajad hangivad need töövõtjad riigihanke-eeskirjade ja -põhimõtete alusel.

8. Projekti abikõlblikkuse periood

- 8.1. Projekti abikõlblikkuse periood sätestatakse projektilepingus.
- 8.2. Projekti abikõlblikkuse perioodi algus ei või olla varasem kui kuupäev, mil keskkonnaminister kinnitab projektide pingerea, ning lõpp ei või olla hilisem kui 30.04.2024.
- 8.3. Taotleja ja/või projektipartner ei tohi alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi tegevuste elluviimiseks (näiteks tellimuse kinnitamine, pakkumusega nõustumine, lepingu või kokkuleppe sõlmimine, ettemaksu teostamine, teenuse kasutamine, üleandmis-vastuvõtuakti sõlmimine jms), va partnerluslepingu sõlmimine enne keskkonnaministri poolt projektide pingerea kinnitamist.

8.4. KIK võib projekti abikõlblikkuse perioodi põhjendatud juhul projekti elluviija taotluse alusel pikendada, arvestades punktis 8.2 toodud tähtpäeva.

9. Taotlusvooru eelarve ning projekti toetuse suurus ja määr

9.1. Taotlusvooru eelarve on 800 000 eurot.

9.2. Toetuse minimaalne summa taotluse kohta on 200 000 eurot ja maksimaalne summa on 600 000 eurot.

9.3. Toetuse maksimaalne määr on 85% abikõlblikest kuludest.

9.4. Omafinantseering peab moodustama vähemalt 15% abikõlblikest kuludest. Omafinantseering peab olema eraldatud sihtotstarbeliselt projekti elluviimiseks.

9.5. Projekti toetuse maksimaalne määr ja toetuse kogusumma konkreetse projekti puhul sätestatakse projektilepingus.

9.6. Abikõlblike kulude tegemisel kasutatakse toetust ja omafinantseeringut proportsionaalselt.

10. Abikõlblikud kulud

10.1. Abikõlblikud kulud vastavad järgmistele tingimustele:

10.1.1 on tehtud projektilepingus sätestatud abikõlblikkuse perioodil;

10.1.2 on otseselt seotud projektilepingu objektiga ja on kajastatud projekti eelarves;

10.1.3 on põhjendatud, mõistlikud, läbipaistvad, proportsionaalsed, õigusaktidega kooskõlas ja vajalikud projekti rakendamiseks ja eesmärkide täitmiseks;

10.1.4 on kooskõlas säästlikkuse, tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõtetega;

10.1.5 kasutatakse üksnes projekti eesmärgi (-märkide) ja oodatud tulemus(t)e saavutamiseks punktis 6 nimetatud tegevus(t)e elluviimisel;

10.1.6 kajastuvad projekti elluviija ja/või projektipartneri raamatupidamisdokumentides, on muudest kuludest eristatavad ning kontrollitavad ja on määratud kindlaks vastavalt selle riigi raamatupidamisstandarditele, kus projekti elluviija ja/või projektipartner on asutatud, ning vastavalt heale raamatupidamistavale;

10.1.7 on tehtud vastavalt riigihangete seadusele nii, et projekti elluviija või projektipartner järgib oma asukohariigi riigihangete seadust;

10.1.8 vastavad projekti elluviija või projektipartneri asukohajärgse riigi seadusandlusele.

10.2. Kulusid käsitletakse tehtutena, kui kulu kohta on esitatud arve või muu kulu tegemist tõendav dokument, see on makstud ja töö on vastu võetud või teenus kätte saadud projekti abikõlblikkuse perioodil. Erandina loetakse abikõlblikuks kulud, mille kohta on arve esitatud abikõlblikkuse perioodil ja kulude tekkimise aluseks olevad tegevused on toimunud projekti abikõlblikkuse perioodil ning kulude eest on tasutud 30 kalendripäeva jooksul abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Üldkulud ja seadmete kulum loetakse tehtuks, kui nad kajastatakse projekti elluviija ja/või projektipartneri raamatupidamises.

10.3. Seadmete ostmise korral võib abikõlblikuks lugeda üksnes selle osa kulumist, mis vastab projekti kestusele ja tegelikule kasutuse määrale projekti eesmärkidel.

10.4. Abikõlblikud on järgmised projekti otsesed kulud, mis vastavad punktides 10.1–10.3 sätestatud tingimustele ja on punktis 6 nimetatud tegevuste elluviimiseks vajalikud:

10.4.1 projekti heaks tööle määratud töötajate kulu, mis hõlmab tegelikku projektiga seotud töötasu, sotsiaalkindlustusmaksid ja muid töötasust kinnipeetavaid seaduses ettenähtud makse ja kohustuslikke kulusid, tingimusel, et see vastab projekti elluviija ja projektipartneri tavalisele töötasupoliitikale. Töötajaga peab olema sõlmitud kirjalik tööleping või töölepingu lisa või tehtud käskkiri või otsus, millest selguvad töötaja projektiga seotud tööülesanded/ametikohustused ning töötasu suurus. Kui töölepingus,

- selle lisas, käskkirjas või otsuses ei ole sätestatud projektiga seotud tööülesannete osakaalu kogu tööst, tuleb tööaja kohta täita tööajatabelit;
- 10.4.2 projektis osalevate töötajate lähetusega seotud reisi- ja päevarahad, tingimusel, et need ei ületa asjakohaseid riigisiseseid piirmäärasid;
 - 10.4.3 seadmete ostmise kulu, tingimusel et seda amortiseeritakse vastavalt projekti elluviija ja samalaadsete esemete suhtes kohaldatavale heale raamatupidamistavale. Abikõlblik on ainult projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul amortiseeritav osa kulumist, mis vastab projekti eesmärkidele, projekti kestusele ja seadme tegelikule kasutuse määrale;
 - 10.4.4 tarvikute ja väikevahendite kulu, tingimusel et need on eristatavad ja projektile eraldatud;
 - 10.4.5 kulud turutingimustel sisseostetud teenustele sh. uuringud, analüüsid, tehnilistele teadmistele ja andmete ligipääs, nõustamised;
 - 10.4.6 projektilepinguga projektile kehtestatud nõudmistest otseselt tulenevad kulud nagu avalikustamine, auditid, tõlked;
 - 10.4.7 käibemaks on abikõlblik kulu, kui on võimalik tõendada, et toetuse saaja on lõpptarbija, kellel käibemaksu reguleerivate õigusaktide kohaselt ei ole projekti raames tasutud käibemaksust õigust maha arvata sisendkäibemaksu või käibemaksu tagasi taotleda ning kellele käibemaksu ei hüvitata ka muul moel;
 - 10.4.8 välispartneri kulude kontrollimisega seotud projektist ja välispartnerist sõltumatu audiitori kulud.
 - 10.5. Põhjendatud juhul võib KIK abikõlblikuks lugeda punktis 10.4.3 nimetatud piirmäära ületavad kulud.
 - 10.6. Projekti kaudsed kulud on abikõlblikud kulud, mida projekti elluviija ja/või projektipartner ei saa eristada otse projektile omistatavatena, kuid mida saab eristada ja põhjendada tema raamatupidamissüsteemis kuludena, mis tehti otseses seoses projektile omistatavate abikõlblike otsekuludega. Kui projekti eelarve sisaldab kaudseid kulusid, siis need moodustavad 15% projekti otsestest abikõlblikest personalikuludest ning neid ei hüvitata kuludokumentide alusel, vaid arvestatakse väljamaksetaotlusega esitatud otsestest abikõlblikest personalikuludest.
 - 10.7. Kaudsed kulud koosnevad üldkuludest ja projekti administratiivse personali tööjõukuludest, eelkõige:
 - 10.7.1 kulud bürootarvetele;
 - 10.7.2 kulud sideteenustele sh telefoni- ja postikulud;
 - 10.7.3 infotehnoloogia (serverid ja võrgud) ja kontoritehnika hooldus- ja remondikulud;
 - 10.7.4 kommunaalkulud sh kulud kütte, vee ja elektri tarbimisele, kanalisatsioonile ning ruumide koristamisele;
 - 10.7.5 projekti administreerimiseks vajalike ruumide üürikulu;
 - 10.7.6 valveteenus;
 - 10.7.7 maamaks;
 - 10.7.8 projektiga seotud pangakontode avamise ja haldamise kulud ning ülekandetasud, kui pangakonto on projektis vajalik;
 - 10.7.9 tugitöötajate personalikulu (raamatupidaja, personalispetsialist, IT spetsialist, teised projekti abistavad töötajad).

11. Mitteabikõlblikud kulud

Mitteabikõlblikud kulud on:

- 11.1. intress võlalt, võla teenindamise tasud ja viivised;

- 11.2. finantstehingute tasud ja muud puhtalt finantskulud, välja arvatud kulud seoses rahastajate, riikliku kontaktasutuse või kohaldatava õiguse alusel nõutud kontodega ja kulud projektilepinguga kehtestatud finantsteenustele;
- 11.3. eraldised kahjumi või võimalike tulevaste kohustuste katmiseks;
- 11.4. valuutakursi muutuste kahjum;
- 11.5. tagasisaadav käibemaks;
- 11.6. kulu, mille katteks on toetust saadud või mis on varem hüvitatud riigieelarvest või Euroopa Liidu või välisvahenditest;
- 11.7. trahvid, rahalised karistused ja kohtuvaidluste kulud;
- 11.8. mitterahalised sissemaksed;
- 11.9. sularahamaksed;
- 11.10. tulumaksuseadusega kehtestatud maksuvaba piirmäära ületav päevaraha ja isikliku sõiduvahendi kasutamise kulu, välja arvatud punktis 10.5 nimetatud juhul;
- 11.11. toetuse saaja ja/või partnerite vahel sõlmitud omavahelistest tehingutest tulenevad kulud;
- 11.12. investeringud kinnisvarasse, sealhulgas renoveerimine ja maa ostmine;
- 11.13. muu toetatavate tegevustega sidumata ning projekti elluviimise seisukohast põhjendamatu kulu.

TAOTLUSVOORU VÄLJAKUULUTAMINE JA TAOTLUSE ESITAMINE

12. Taotlusvooru väljakuulutamine

- 12.1. KIK kuulutab taotlusvooru välja taotluskutse avaldamisega vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes, keskkonnaministeeriumi ja oma veebilehel.
- 12.2. Taotlusvoor kuulutatakse välja vähemalt kaks kuud enne taotluse esitamise lõpptähtpäeva.

13. Taotluse esitamine

- 13.1. Taotlus esitatakse KIKile hiljemalt 09.06.2021 kell 17:00 Eesti aja järgi E-toetuse keskkonna vahendusel taotleja esindusõigusliku isiku digitaalse allkirjaga ja sellele lisatakse punktis 16.3. nõutud dokumendid. Taotluse esitamisel lähtutakse E-toetuse keskkonna andmeväljadest.
- 13.2. Pärast taotluste esitamise tähtaega laekunud taotlus ei kuulu hindamisele.
- 13.3. Taotlusega ja toetuse kasutamisega seotud teabe ning dokumentide esitamine toimub E-toetuse keskkonna kaudu. E-toetuse keskkonna vahendusel edastatud dokumendid loetakse kättetoimetatuks.
- 13.4. Taotleja teavitab KIKi viivitamata taotluses esitatud andmetes toimunud muudatustest või ilmnunud asjaoludest, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist.

TAOTLEJALE, PROJEKTIPARTNERILE JA TAOTLUSELE ESITATAVAD NÕUDED

14. Nõuded taotlejale ja projektipartnerile

- 14.1. Projekti toetust võivad taotleda Eesti Vabariigis registreeritud teadusasutused ja ülikoolid, mis vastavad teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-s 3 sätestatule.

- 14.2. Projektipartneriks võib olla Eesti, Islandi, Liechtensteini või Norra kohaliku omavalitsuse asutus, ülikool või teadussasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 3 mõistes.
- 14.3. Taotlejale ja Eestis registreeritud projektipartnerpeavad vastama järgmistele nõuetele:
 - 14.3.1 registreeritud Eesti e-äriregistris;
 - 14.3.2 ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust ega kuulutatud välja pankrotti (sh tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes);
 - 14.3.3 maksu- või maksevõlg riigile koos intressiga ei ole suurem kui 100 eurot või see on ajatatud;
 - 14.3.4 ei ole varem saanud sama kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest või Euroopa Liidu või välisabi vahenditest toetust;
 - 14.3.5 varem riigieelarvest või Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud toetus, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasi makstud tähtajaks ja nõutud summas;
 - 14.3.6 on olemas projekti elluviimiseks vajalik oskusteave ning vahendid, sh omafinantseering;
 - 14.3.7 on projektiga seotud valdkonnas tegutsenud vähemalt ühe aasta;
 - 14.3.8 taotlejal või tema seaduslikul esindajal ei ole karistusseadustiku § 209, 210, 260¹, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust.

15. Taotleja kohustused

Taotleja on kohustatud:

- 15.1. esitama KIKi nõudmisel taotleja, projektipartneri(te) ja taotluse kohta lisateavet etteantud vormis ja tähtajaks;
- 15.2. võimaldama KIKil kontrollida taotluse, taotleja ning projektipartneri(te) vastavust nõuetele ning esitatud andmete vastavust tegelikkusele;
- 15.3. viivitamata teatama kirjalikult KIKile taotluses esitatud andmete muutumisest või ilmnenu asjaoludest, mis võivad olla olulised taotluse rahuldamise otsustamisel;
- 15.4. täitma teisi õigusaktides sätestatud kohustusi ja esitama KIKile teavet, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist;
- 15.5. olema veendunud ning kinnitama, et välispartner on usaldusväärne, pädev, võimeline projektis osalema ja tegutseb projektiga seotud valdkonnas;
- 15.6. projektipartneri(te) olemasolu korral sõlmima projektipartneri(te)ga partnerluslepingu(d) enne projektilepingu sõlmimist. Partnerlusleping peab sisaldama vähemalt rakendusmääruse artikli 7.7 lõikes 2 nimetatud teavet.

16. Nõuded taotlusele

- 16.1. Taotlus peab vastama järgmistele vorminõuetele:
 - 16.1.1 taotlusvormis on kõik kohalduvad lahtrid täidetud, taotlus ja selle lisad on omavahel kooskõlas;
 - 16.1.2 projekti eesmärk ja tegevused on kooskõlas punktis 6 nimetatud tegevustega;
 - 16.1.3 projekti eelarve sisaldab punktis 10 nimetatud abikõlblikke kulusid;
 - 16.1.4 taotletav toetussumma vastab punktile 9.2;
 - 16.1.5 projektile või üksikutele projektitegevustele samal ajal muudest riigieelarvelistest või Euroopa Liidu või välisvahenditest toetuse või omafinantseeringu katmise taotlemise korral on esitatud sellekohane teave;
 - 16.1.6 kui taotleja või projektipartner on eelnevalt ellu viinud sarnaseid projekte, peab taotlus sisaldama ellu viidud projektide loetelu;
 - 16.1.7 taotluses esitatud andmed on täielikud ja õiged;
 - 16.1.8 toetuse kasutamise ajakava on realselt elluviidav projekti abikõlblikkuse perioodil;
 - 16.1.9 taotlus sisaldab taotluse ettevalmistamisse kaasatud konsultantide nimekirja;

- 16.1.10 taotluse on allkirjastanud esindusõiguslik isik.
- 16.2. Taotlus peab vastama järgmistele sisunõuetele:
 - 16.2.1 projekti eesmärk on arusaadavalt põhjendatud ja vastab punktis 3 kinnitatud eesmärkidele ja kavandatud tulemustele;
 - 16.2.2 kui projekti on kaasatud projektpartner, siis tema asukohariik on Eesti, Island, Liechtenstein või Norra;
 - 16.2.3 kliimamuutuste mõjuga kohanemise projektis on kirjeldatud Eesti inimeste või ökosüsteemide paranenud suutlikkust kliimamuutuste mõjudega kohanemisel pärast projekti lõppu;
 - 16.2.4 toodud on objektiivsed ja jälgitavad mõõdikud, millega on võimalik hinnata taotluses kavandatud tegevuste mõju kliimamuutuste leevendamisele või nendega kohanemisele;
 - 16.2.5 kirjeldatud on projektpartneri kohustused, õigused ja vastutus tegevuste elluviimisel;
 - 16.2.6 kirjeldatud on lahenduskäik, kuidas soovitakse projekti eesmärk saavutada;
 - 16.2.7 kavandatud tegevused on teostatavad, tulemused saavutatavad ja tegevuste eelarve on põhjendatud ning esitatud kululiikide kaupa;
 - 16.2.8 loodud on pädev projektimeeskond ja projekti juhtimiskorraldus on asjakohane;
 - 16.2.9 objektiivselt on hinnatud tegevuste elluviimise riske ning toodud asjakohased maandamismeetmed;
 - 16.2.10 kirjeldatud on võimalused, kuidas tagada projekti jätkusuutlikkus pärast projekti lõppu;
 - 16.2.11 projekt ei suurenda soolist ebavõrdsust.
- 16.3. Taotlus peab sisaldama järgmisi dokumente:
 - 16.3.1 projektpartneri olemasolul taotleja ja projektpartneri allkirjastatud kinnituskiri, koostöökokkulepe või partnerlusleping projekti elluviimise ja jätkusuutlikkuse tagamise kohta, milles on esitatud osapoolte kohustused ning tegevuste ja kulude jaotus projekti osapoolte vahel;
 - 16.3.2 projektis osalevate toetuse saaja ja projektpartneri töötajate ning projekti kaasatavate ekspertide nimekiri, nende tööülesanded ja oodatavad tulemused ning elulookirjeldused, millest nähtub varem sarnastes projektides osalemise kogemus;
 - 16.3.3 selliste teenuste, asjade või tööde, mille eeldatav käibemaksuta maksumus ületab 20 000 eurot, kolm võrreldavat hinnapakumist koos lähteülesannetega või turuhinna analüüs, millest on näha teenuse, asja või töö eeldatav maksumus;
 - 16.3.4 volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel;
 - 16.3.5 vajalikud load või nimekiri vajalikest lubadest või kinnitus lubade mittevajalikkuse kohta tegevuse elluviimiseks;
 - 16.3.6 tõend omafinantseeringu olemasolu kohta;
 - 16.3.7 projekti eelarve vastaval vormil (Lisa 1), kvartaalsete maksete prognoos ja hangete prognoos etteantud vormil;
 - 16.3.8 kui taotlus sisaldab punktis 6.1 nimetatud tõrjetegevusi, tuleb esitada tõrjetegevuse asukohtade kirjeldus, ajaplaan ning selgitus tõrje tegemise viiside ja vahendite kohta;
 - 16.3.9 punktis 6.1.3 nimetatud tegevuse puhul koolitusprogrammi kontseptsioon ja koolituskava;
 - 16.3.10 punktis 6.1.1 nimetatud tegevuse puhul analüüsi meetodika kirjeldus;
 - 16.3.11 punktis 6.2.1 nimetatud hindamismetoodikate või juhendite väljatöötamisel nende lühikirjeldus ja edaspidise kasutatavuse potentsiaal;
 - 16.3.12 kui taotlus sisaldab punktis 6.2.1.2–6.2.1.3 nimetatud tegevusi, tuleb esitada uuritavate liikide nimistu;

- 16.3.13 projekti avalikustamisplaan, mis sisaldab projekti teavitustegevuste kohta vähemalt järgmist teavet:
 - 16.3.13.1 eesmärgid ja sihtrühmad, sealhulgas riikliku, piirkondliku ja/või kohaliku tasandi huvigrupid ning avalikkus;
 - 16.3.13.2 teavitamis- ja avalikustamismeetmete sisu, sealhulgas tegevused, teavitusvahendid ja ajakava, võttes arvesse projekti tulemuste lisandväärtust ja mõju;
 - 16.3.13.3 vähemalt kolm teavitustegevust projekti elluviimise, saavutuste ja tulemuste kohta, näiteks seminar või konverents huvigruppidele, pressikonverents või pressisündmus, sealhulgas projekti avamis- ja/või lõpetamisüritus. Kui projekti toetussumma on väiksem kui 500 000 eurot, piisab kahest teavitustegevusest;
 - 16.3.13.4 meetmed projekti puudutava info avaldamise kohta internetis eraldi veebilehel või olemasoleva veebilehe juurde loodud veebilehel nii eesti kui inglise keeles. Veebileht peab hõlmama vähemalt teavet projekti, selle edenemise, saavutuste ja tulemuste kohta, koostöö kohta Islandi, Liechtensteini ja/või Norra asutustega, asjakohaseid fotosid, kontaktandmeid ning selget viidet programmile ning EMP finantsmehhanismidele; Veebilehe informatsioon projekti elluviimise kohta peab olema ajakohane;
 - 16.3.13.5 informatsioon teavitamis- ja avalikustamismeetmete rakendamise eest vastutavate asutuste kohta, sealhulgas kontaktisiku andmed;
 - 16.3.13.6 selgitus selle kohta, kuidas toimub teavitamis- ja avalikustamismeetmete (sh teavitustegevuste tulemuslikkus infokanalite lõikes) hindamine arvestades programmi, EMP toetuste, nende eesmärkide ja mõju ning Islandi, Liechtensteini ja Norra rolli nähtavust ja teadvustamist.

TAOTLUSE MENETLEMINE

17. Taotluse menetlemine

- 17.1. Taotluse menetlemine koosneb järgmistest tegevustest:
 - 17.1.1 taotleja, projektipartneri ja taotluse vorminõuetele vastavuse kontrollimine;
 - 17.1.2 taotluse sisunõuetele vastavuse hindamine;
 - 17.1.3 projektilepingu sõlmimine või taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemine.
- 17.2. Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 90 kalendripäeva. KIK võib põhjendatud juhul pikendada taotluse menetlemise tähtaega.
- 17.3. Taotluse menetlemine algab taotluste esitamise tähtpäevale järgnevast tööpäevast.
- 17.4. KIK võib taotluse menetlemise käigus nõuda taotlejalt selgitusi ja lisainformatsiooni taotluses esitatud andmete kohta või taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge, näidates ühtlasi, millised asjaolud vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisainformatsiooni.
- 17.5. Taotluse nõuetele vastavuse kontrollija ja taotluse hindaja peab olema kompetentne ja taotleja suhtes erapooletu.

18. Taotluse, taotleja, projektipartneri nõuetele vastavuse kontroll

- 18.1. KIK vaatab taotluse läbi 30 kalendripäeva jooksul alates taotluse menetlemise alguskuupäevast. Taotluste läbivaatamise käigus kontrollib KIK taotleja ja projektipartneri vastavust punktis 14 ning taotluse vastavust punktis 16.1 ja 16.3 sätestatud nõuetele.
- 18.2. Kui KIK avastab taotluse läbivaatamisel puudusi, teavitab KIK sellest viivitamata taotlejat ja annab puuduste kõrvaldamiseks tähtaja kuni 10 kalendripäeva. Taotluse menetlemise tähtaeg pikeneb puuduste kõrvaldamiseks kasutatud aja võrra.

- 18.3. Taotlus, taotleja ning projektipartner tunnistatakse vorminõuetele vastavaks, kui nad täidavad punktides 14, 16.1 ja 16.3 taotlejale, projektipartnerile ja taotlusele sätestatud nõuded.
- 18.4. Taotleja, projektipartner või taotlus tunnistatakse nõuetele mittevastavaks, kui esineb vähemalt üks alljärgnevatest asjaoludest:
 - 18.4.1 taotleja või projektipartner ei vasta punktis 14 sätestatud nõuetele;
 - 18.4.2 taotlus ei vasta punktis 16 sätestatud nõuetele;
 - 18.4.3 taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja või projektipartner mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist;
 - 18.4.4 taotleja või projektipartner ei võimalda kontrollida taotluse vastavust vormi- või sisunõuetele;
 - 18.4.5 taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul taotluses esinevaid puudusi kõrvaldanud ja/või esitanud korrektseid dokumente.
- 18.5. Nõuetele mittevastavale taotlusele tehakse taotluse mitterahuldamise otsus.
- 18.6. KIK edastab vorminõuetele vastavad taotlused ekspertidele sisuliseks hindamiseks vastavalt punktis 16.2 nimetatud nõuetele.

19. Taotluse hindamine

- 19.1. Vorminõuetele vastavaks tunnistatud taotluste järjestamiseks hindavad neid punktis 20 esitatud hindamiskriteeriumite alusel vähemalt kaks Keskkonnaministeeriumist ja KIKist sõltumatut eksperti. Juhul, kui ekspertide arvamus erineb üle 30%, hindab taotlust ka kolmas ekspert.
- 19.2. KIK koostab ekspertide hindamise tulemuse alusel eraldi taotluste pingeread punktis 6.1 ja 6.2 nimetatud tegevuste lõikes, kus kõrgema hindepunktidega taotlused asetsevad eespool. Rahastamisele kuuluvad kummaski pingereas suurima punktisumma saanud taotlused.
- 19.3. Ekspertide hinnitel põhinevat projektide paremusjärjestust analüüsib Keskkonnaministeeriumi poolt moodustatud valikukomisjon, kes teeb keskkonnaministrile ettepaneku projekti rahastamise või taotluse mitterahuldamise kohta.
- 19.4. KIKil, ekspertidel ja valikukomisjonil on õigus teha ettepanekuid taotluste eelarve muutmiseks.
- 19.5. Valikukomisjon lähtub ettepaneku tegemisel eelkõige ekspertide hindamistulemusest, kuid võib punktis 20 nimetatud hindamiskriteeriumite alusel projektid ümber hinnata kui valikukomisjon ei nõustu ekspertide hindamistulemustega, esitades ekspertidest erinevatele järeldustele jõudes täiendavaid põhjuseid.
- 19.6. Võrdsete hindepunktide korral eelistatakse väiksema toetussummaga taotlust.
- 19.7. Juhul, kui taotlusvooru eelarve ei võimalda toetust täies mahus eraldada võib KIK teha taotlejale ettepaneku kaasrahastamismäära suurendamiseks või projekti mahu vähendamiseks tingimusel, et projekti eesmärgid saavutatakse. Selline ettepanek tehakse esimesena esimesele taotlejale pingereas, kelle projekt kuuluks hindepunktide alusel rahastamisele. Juhul, kui taotleja ei soovi uut tingimustel projekti rakendada teeb KIK sama ettepaneku pingereas järgmisele taotlejale.

20. Taotluse hindamise kriteeriumid

- 20.1. Taotlusi hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:
 - 20.1.1 projekti sisu ja jätkusuutlikkus – osakaal koondhindest 25%;
 - 20.1.2 taotletav toetussumma suurus – osakaal koondhindest 20%;

- 20.1.3 projekti asjakohasus ja mõju Programmi eesmärkide saavutamisele – osakaal koondhindest 15%;
- 20.1.4 projekti eelarve kvaliteet – osakaal koondhindest 10%;
- 20.1.5 taotleja ja partnerite organisatsiooniline võimekus – osakaal koondhindest 10%;
- 20.1.6 projekti juhtimine – osakaal koondhindest 10%;
- 20.1.7 doonorriigi partneri kaasamine – osakaal koondhindest 10%.
- 20.2. Iga kriteerium koosneb ühest või mitmest alakriteeriumist, mis on nimetatud Lisas 2.
- 20.3. Iga alakriteeriumi hinnatakse skaalal 1 kuni 5.
- 20.4. Taotluse hindamisel antud koondhinne moodustub hindamiskriteeriumide hinnete kaalutud keskmisest (%).
- 20.5. Taotluse lõplik koondhinne moodustub ekspertide poolt antud koondhinnete aritmeetilisest keskmisest, mille põhjal koostatakse taotluste paremusjärjestus.
- 20.6. Lisas 2 nimetatud hindamiskriteeriumites 1.1 ja 1.3 ühe punkti saanud taotlus ei kuulu rahastamisele.

21. Taotluse rahuldamine, osaline rahuldamine ja rahuldamata jätmine

- 21.1. Valikukomisjoni ettepanek taotluste pingerea kohta kinnitatakse keskkonnaministri käskkirjaga ning esitatakse KIKile taotluste rahastamiseks või rahuldamata jätmiseks.
- 21.2. KIK edastab rahastatavate projektide taotlejatele allkirjastamiseks projektilepingud.
- 21.3. Kui taotleja, kelle taotlus kuulub rahastamisele, on nõus projektilepingus sätestatud tingimustega, tagastab ta projektilepingu allkirjastatult KIKile hiljemalt 10 kalendripäeva jooksul projektilepingu kättesaamisest arvates.
- 21.4. Kui taotleja ei tagasta projektilepingut 10 kalendripäeva jooksul pärast kättesaamist, tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks ning võimalusel rahastatakse pingereas järgmine taotlus.
- 21.5. Projektilepingus sätestatakse vähemalt:
 - 21.5.1 toetuse saaja nimi ja projekti nimetus;
 - 21.5.2 projektiosaliste rollid ja vastutus;
 - 21.5.3 toetuse saaja õigused ja kohustused;
 - 21.5.4 projektipartneri olemasolul tema nimi ja tegevused projektis;
 - 21.5.5 projekti eesmärk või tulemus;
 - 21.5.6 projekti eelarve, sh toetuse maksimaalne suurus eurodes ja toetusmäär;
 - 21.5.7 omafinantseeringu minimaalne määr;
 - 21.5.8 ettemakse saamise ja kasutamise tingimused;
 - 21.5.9 kaudsete kulude ja nende maksimaalse summa arvutusmeetod;
 - 21.5.10 toetuse väljamaksmise tingimused ja kord;
 - 21.5.11 projekti abikõlblikkuse periood;
 - 21.5.12 toetuse saaja aruandluskohustused;
 - 21.5.13 toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seotud tingimused ja kord;
 - 21.5.14 riigihangete eelkontrolli tingimused;
 - 21.5.15 projekti ja projektilepingu muutmise tingimused, mis on vajalikud projekti edukaks elluviimiseks ja järelevalve tegemiseks;
 - 21.5.16 vaidluste lahendamine ja kohtualluvus.
- 21.6. KIK teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, kui taotleja, projektipartner või taotlus ei vasta käesoleva määruse nõuetele, taotlus saab kriteeriumi 1.1 või 1.3 hindamisel ühe punkti või taotlusekohane projekt ei mahu pärast taotluste hindamist ja pingerea koostamist projektide rahastamise eelarvesse ja mille kohta keskkonnaminister teeb mitterahuldamise ettepaneku vastavalt punktile 21.1.
- 21.7. Taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse vähemalt:
 - 21.7.1 otsuse tegija;

- 21.7.2 otsuse tegemise kuupäev ja otsuse number;
- 21.7.3 toetuse taotleja andmed;
- 21.7.4 otsuse tegemise faktilised ja õiguslikud alused;
- 21.7.5 taotluse rahuldamata jätmise põhjus;
- 21.7.6 otsuse vaidlustamise kord;
- 21.8. KIK edastab taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlejale viivitamata E-toetuse keskkonna vahendusel.

22. Projekti muutmine

- 22.1. Projektilepingut võib KIK muuta põhjendatud juhul ja toetuse saaja E-toetuse keskkonna kaudu esitatud avalduse alusel.
- 22.2. Projekti toetussummat ei suurendata.
- 22.3. Projekti muutmise avalduse põhjendatust hindab KIK 20 kalendripäeva jooksul avalduse saamisest arvates.
- 22.4. Avaldust ei rahuldata juhul, kui soovitatav muudatus ei ole piisavalt põhjendatud või kui muudatus seab kahtluse alla projekti eesmärgi saavutamise.
- 22.5. Kui avalduse hindamiseks on toetuse saajal vaja esitada lisaandmeid või KIKil tellida ekspertiisi, pikendatakse avalduse menetlemise aega lisadokumentide esitamiseks või ekspertiisiks vajaliku aja võrra.
- 22.6. Projekti muutmise avalduse rahuldamisel muudetakse projektilepingut.
- 22.7. Kui KIK ei rahulda avaldust, on toetuse saaja kohustatud projekti ellu viima vastavalt projektilepingule.
- 22.8. Kui toetuse saaja ei ole nõus projekti muudatusavalduse rahuldamata jätmise korral rakendama, on ta kohustatud sellest KIKile viivitamata teatama. KIK võib projektilepingu kehtetuks tunnistada ning väljamakstud toetuse tagasi nõuda.
- 22.9. Kui toetuse saaja taotleb projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist kuni kahe kuu võrra kooskõlas punktiga 8.4, esitatakse sellekohane teave koos põhjendusega E-toetuse keskkonna kaudu. Sel juhul projektilepingut ei muudeta.

TOETUSE KASUTAMINE

23. Toetuse kasutamisega seotud hangete tegemine

- 23.1. Toetuse saaja ja projektipartner(id), kui nad on hankijad, peavad projekti raames kaupu või teenuseid ostes järgima oma asukohariigi riigihangete regulatsioonis ja EL direktiivides hankijale sätestatud kohustusi.
- 23.2. Toetuse saaja ei või projekti elluviimisega seotud hanketeadet avaldada enne punktis 8.2 nimetatud keskkonnaministri käskkirja jõustumist.
- 23.3. Toetuse saaja on kohustatud enne hanketeate registris avaldamist esitama KIKile ülevaatamiseks hanke alusdokumentide eelnõud.
- 23.4. Toetuse saaja lisab KIKi töötaja riigihangete registris vastava hanke juurde kui „vaatleja“.
- 23.5. Kui toetuse saaja ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, on ta kohustatud:
- 23.5.1 kasutama projekti elluviimiseks vajalike asjade ja teenuste hankimisel rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning tagama pakkujate paljususe korral konkurentsi ärakasutamise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhtega teenuse või toote kasutamise oma projektis ning järgima teisi riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid;

- 23.5.2 esitama lähteülesande kirjelduse ja võtma sõltumatutelt pakkujatelt kirjalikult vähemalt kolm hinnapakumist juhul, kui toetuse saaja ostab projekti elluviimiseks teenuseid, asju või õigusi suuremas summas kui 20 000 eurot käibemaksuta. Võrreldavad hinnapakumised peavad olema esitatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui kolme sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik saada, tuleb aruandes esitada asjakohane põhjendus;
- 23.5.3 alates 30 000 eurost, viima hanke läbi riigihangete registris.
- 23.6. Pärast hankelepingu allkirjastamist tuleb leping sisestada E-toetuse keskkonda vastavasse moodulisse KIKile ülevaatamiseks.

24. Toetuse maksmine ja väljamaksest keeldumine

- 24.1. KIK teeb toetuse saajale toetuse makseid kooskõlas EMP rakendusmääruse, käesoleva toetuse andmise tingimuste ja korra ja projektilepinguga E-toetuse keskkonna kaudu.
- 24.2. Toetus makstakse pärast maksetaotluse esitamist tasutud kuludokumentide alusel.
- 24.3. Põhjendatud juhul maksab KIK toetust välja etapiviisiliselt ettemaksetena maksetaotluse alusel järgmiselt:
- 24.3.1 esimene ettemakse 10–30% toetusest makstakse mitte varem kui 20 tööpäeva pärast projektilepingu sõlmimist;
- 24.3.2 järgmised ettemaksed, mille suurus on 10-30% toetusest, tehakse toetuse saajale, kui eelmise ettemakse kasutamine on tõendatud 60% ulatuses ja sellele eelnevad ettemaksed on tõendatud 100% ulatuses tasutud kuludokumentide alusel. Kui toetus on makstud ettemaksetena, peab ettemaksete kasutamine olema lõppmakse taotlemise ajaks tõendatud tasutud kuludokumentide alusel.
- 24.4. Lõppmakse suurus on vähemalt 10% toetusest ja see makstakse toetuse saajale tasutud kuludokumentide alusel pärast seda, kui KIK on kinnitanud aruande.
- 24.5. Asutustele, kes saavad kasutada sildfinantseerimise võimalust, tehakse projekti maksed tegelike kulude alusel.
- 24.6. KIK keeldub toetuse või selle osa väljamaksmisest, kui maksetaotlust, vahe- või lõpparuannet ei kinnitata või kui toetuse saaja majanduslik olukord on selliselt halvenenud, et toetuse kasutamine või projekti elluviimine on ohustatud.

25. Nõuded kuludokumentidele

- 25.1. Koos maksetaotlusega, välja arvatud ettemakse korral, ja ettemakse kasutamise tõendamisel esitab toetuse saaja KIKile järgmised dokumendid toetuse saaja ja projektipartneri(te) tehtud abikõlblike kulude kohta:
- 25.1.1 ostu tegemist tõendavad dokumendid, kui need ei ole kättesaadavad riigihangete registrist;
- 25.1.2 kohustuste tekkimise aluseks olevad kuludokumentid, sealhulgas asja, teenuse või töö kohta väljastatud arvete koopiad, millele lisatakse asja, teenuse või töö üleandmist ja vastuvõtmist tõendavate dokumentide koopiad;
- 25.1.3 punktis 25.1.2 nimetatud arvete tasumist tõendavate dokumentide koopiad;
- 25.1.4 projekti elluviimiseks sõlmitud lepingud või nende koopiad;
- 25.1.5 välispartneri kulude tõendamiseks piisab, kui toetuse saaja esitab KIKile selle välispartneri kulude abikõlblikkuse auditiaruande, mis on teostatud sõltumatu ja sertifitseeritud sama riigi audiitori poolt, kus on sätestatud, et selle partneri kulud on tehtud vastavalt EMP rakendusmäärusele, toetuse andmise tingimustele ja korrale, kohalikule seadusandlusele ja üldtunnustatud raamatupidamistavale;
- 25.1.6 aruandlusperioodi jooksul projektiga seoses koostatud analüüsid, uuringud, dokumendid ja muud materjalid.

25.2. Kui punktis 25.1.1 nimetatud hange ei ole tehtud riigihangete registri kaudu, siis tuleb KIKile esitada vähemalt kolm hinnapakumist koos selle küsimiseks esitatud lähteülesandega punkti 23.5 kohaselt. Kui kolme sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik saada, esitatakse asjakohane põhjendus.

26. Maksetaotluse, ettemaksetaotluse, ettemakse kasutamise tõendamise ning vahe- ja lõpparuande esitamine ja menetlemine

26.1. Maksetaotlus, ettemaksetaotlus ja ettemakse kasutamise tõendamine esitatakse KIKile E-toetuse keskkonna kaudu. Esimene ettemaksetaotlus esitatakse KIKile pärast projektilepingu sõlmimist ja järgnevad ettemaksetaotlused toetuse saajale sobival ajal E-toetuse keskkonna kaudu. Maksetaotluste, ettemaksetaotluse ja ettemakse kasutamise tõendamise menetlemise aeg on kuni 30 kalendripäeva nõuetele vastava dokumendi esitamisest arvates.

26.2. KIK kontrollib maksetaotluse või ettemakse kasutamise tõendamise korral, kas:

26.2.1 toetuse saaja ja projektpartneri(te) tegevus ja selle tulemus vastab taotlusele ja sõlmitud projektilepingule;

26.2.2 kuludokumentid vastavad nõuetele;

26.2.3 kuludokumentides esitatud andmed on kooskõlas sõlmitud projektilepinguga;

26.2.4 kulud on abikõlblikud.

26.3. Kui maksetaotluse, ettemakse kasutamise tõendamise või vahe- või lõpparuande kontrollimisel ilmneb puudusi, määrab KIK puuduste kõrvaldamiseks tähtaja, mille võrra pikeneb maksetaotluse, ettemakse kasutamise tõendamise või aruande menetlemise aeg.

26.4. Maksetaotlust ei rahuldata või ettemakse kasutamist ei loeta tõendatuks, kui:

26.4.1 kulud ei ole abikõlblikud;

26.4.2 kuludokumentide kontrollimisel selgub, et kuludokumentid ei vasta käesoleva määrusega kehtestatud nõuetele;

26.4.3 kuludokumentid ei vasta projekti abikõlblikkuse perioodile, tegevustele või eesmärgile;

26.4.4 toetuse saaja ei ole projekti ellu viinud või teinud kulusid taotluse või projektilepingu kohaselt või toetuse saaja näidatud tegevuste toimumine ei ole tõendatud;

26.4.5 toetuse saaja ei ole taotlenud projekti muutmist, kuigi see on punkti 22 kohaselt nõutav;

26.4.6 toetuse saaja ei ole talle punkti 26.3 alusel määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud.

26.5. Toetuse saaja esitab KIKile projekti vahearuande projekti lepingus sätestatud ajal ja lõpparuande koos lõppmaksetaotlusega 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu E-toetuse keskkonna vahendusel ning nende menetlemise aeg on kuni 60 kalendripäeva nõuetele vastava aruande esitamisest arvates.

26.6. Vahe- ja lõpparuanne hõlmab nii toetuse saaja kui ka projektpartnerite tehtud kulusid ja andmeid projekti eesmärkide täitmise kohta, sh läbiviidud tegevused, nende tulemused, põhjendused planeeritud ja tegelike tegevuste ja tulemuste erinevuse kohta.

26.7. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist E-toetuse keskkonnas ja lõppmakse teostamist KIKi poolt.

27. Toetuse saaja õigused

Toetuse saajal on õigus:

27.1. pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi kuni kahe kuu võrra, kooskõlas punktiga 8.4, teavitades muudatusest enne KIKi;

- 27.2. esitada punkt 22.1 kohane avaldus projekti muutmiseks;
- 27.3. saada KIKilt teavet ja nõuandeid, mis on seotud käesolevas toetuse andmise tingimustes ja korras nimetatud toetuse saaja kohustuste täitmisega.

28. KIKi õigused

KIKil on õigus:

- 28.1. teha või korraldada projekti kohta ekspertiise ja järelevalvetoiminguid;
- 28.2. kontrollida toetuse kasutamist;
- 28.3. kontrollida toetuse saaja ja/või projektipartneri(te) tegevust projektilepingust tulenevate kohustuste täitmisel;
- 28.4. nõuda projekti kestuse, tegevuste, eesmärgi ja kulude kohta lisaandmeid ja -dokumente, mis tõendavad projekti nõuetekohast elluviimist ja toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist;
- 28.5. peatada toetuse väljamaksmine rikkumise kõrvaldamiseni, kui toetuse saaja rikub käesolevas määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimusi;
- 28.6. vähendada väljamakstava toetuse suurust proportsionaalselt toetuse saaja omafinantseeringu vähenemisega;
- 28.7. nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist toetuse andmise tingimuste ja korra punkti 31 alusel;
- 28.8. teostada muid õigusaktidega kehtestatud toiminguid.

29. Toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja on kohustatud täitma EMP rakendusmääruses, käesolevas toetuse andmise tingimustes ja korras, projektilepingus ning partnerluslepingu(te)s sätestatud nõudeid, sealhulgas:

- 29.1. vastutama projekti algatamise, ettevalmistamise, rakendamise ning projekti eesmärkide ja tulemuste täitmise eest;
- 29.2. vastutama projekti eesmärkide saavutamise järelevalve ja aruandluse eest;
- 29.3. viima projekti ellu taotluses ja projektilepingus ette nähtud tähtaegadel ja tingimustel;
- 29.4. vastutama, et projekti kulud oleksid abikõlblikud ning juhul, kui kulud osutuvad mitteabikõlblikeks, tagastama toetuse ettenähtud summas ja ajal;
- 29.5. järgima riigihangete seaduses hankija kohta sätestatud, sh viima vajadusel läbi nõuetekohase hanke;
- 29.6. sõlmima projekti elluviimiseks vajalikud lepingud teenuse osutaja, töö tegija või asjade tarnijaga kirjalikus vormis;
- 29.7. sõlmima projektipartneri(te)ga partnerluslepingu(d);
- 29.8. vastutama projektipartneri(te) tegevuse või tegevusetuse eest, mis ei ole kooskõlas toetuse andmise tingimuste ja korraga;
- 29.9. mitte kasutama projekti elluviimiseks eraldatud toetust tulu saamiseks ei otseselt ega kaudselt ning tagama, et ka projektipartner järgiks sama nõuet;
- 29.10. esitama KIKile projektiga seotud olulist informatsiooni etteantud vormis ja tähtaegadel E-toetuse keskkonna kaudu, arvestades et kõik KIKile esitatavad dokumendid peavad olema eesti või inglise keeles;
- 29.11. võimaldama KIKil teha ekspertiise ja järelevalvetoiminguid;
- 29.12. võimaldama KIKil, Keskkonnaministeriumil, Rahandusministeriumil, Riigikontrollil ning doonorriikide esindajal kontrollida projekti elluviimise vastavust nõuetele, sealhulgas teha kohapealseid kontrole ning viibida oma asutuse ruumides ja territooriumil;

- 29.13. andma audiitori või järelevalvet tegeva isiku kasutusse kõik projekti elluviimisega seotud andmed ja dokumendid kolme tööpäeva jooksul arvates audiitori või järelevalvet tegeva isiku sellekohasest E-posti teel või E-toetuse keskkonna kaudu esitatud nõudmisest;
- 29.14. korraldama vähemalt kaks projekti tegevusi ja tulemusi kajastavat avalikku üritust, näiteks ava- ja lõpuseminar või pressikonverents, ning looma eesti ja inglise keelse projekti kodulehe (mis võib olla ka oma organisatsiooni kodulehe alamleht) kus kajastatakse kõiki olulisemaid projektiga seotud tegevusi, üritusi, tulemusi ja muid andmeid;
- 29.15. tähistama elluviidava projekti raames paigaldatavad objektid nõutaval viisil, et näidata projekti kaasrahastajana Euroopa majanduspiirkonna finantsmehhanismi ja Eesti riiki;
- 29.16. eristama oma raamatupidamisarvestuses projektiga seotud kulud muudest kuludest;
- 29.17. esitama koos maksetaotlusega hankemenetlust tõendavad dokumendid;
- 29.18. tagama maksete edastamise projektipartneri(te)le;
- 29.19. edastama KIKile kõik projekti tulemused (sh koostatud uuringud) ja väljundid;
- 29.20. teavitama viivitamata KIKi kõigist toetuse saaja andmete muutmistest või asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist või projekti tulemuste saavutamist, sh nime, aadressi ja seaduslike või volitatud esindajate muutmistest, toetuse saaja ümberkujundamisest, käibemaksukohuslaseks registreerimisest või käibemaksukohuslasena registrist kustutamisest, pankrotimenetluse alustamisest või likvideerija määramisest ning tegevuse lõpetamisest ka siis, kui nimetatud muudatused on registreeritud asjakohases registris või avalikustatud massiteabevahendite kaudu;
- 29.21. viivitamata teavitama kirjalikult KIKi projekti teostamise käigus ilmnenuid projekti elluviimist takistavatest asjaoludest, samuti projektiga seotud kohtumenetlusest või selle võimalikkusest ja projekti elluviija või projektipartneri poolt läbiviidud riigihangetele esitatud vaidlustustest;
- 29.22. teavitama viivitamata KIKi projekti elluviimise kestel ilmnenuid asjaoludest, mille korral projekti jätkamine ei ole otstarbekas;
- 29.23. teavitama KIKi kirjalikult projekti muutmise vajadusest;
- 29.24. säilitama toetuse taotlemise ja projekti elluviimisega seotud dokumentatsiooni vähemalt 7 aastat pärast projekti lõppu;
- 29.25. tagama, et soetatud põhivara oleks samal sihtotstarbel nagu projektis kirjeldatud kasutusel vähemalt 5 aastat peale projekti lõpparuande heakskiitmist;
- 29.26. täitma teisi asjakohastes õigusaktides sätestatud kohustusi.

30. KIKi kohustused

KIK on kohustatud:

- 30.1. avaldama asjakohased juhendmaterjalid oma veebilehel;
- 30.2. teavitama toetuse saajaid viivitamatult toetuse kasutamist reguleerivates dokumentides tehtud muudatustest;
- 30.3. viivitamata teavitama toetuse saajat puudustest maksetaotluses või aruandes;
- 30.4. tegema pärast projektilepingu sõlmimist oma kodulehel kättesaadavaks järgmise informatsiooni: toetuse saaja nimi, toetust saava projekti nimi, toetuse summa, projekti kogumaht;
- 30.5. hoidma konfidentsiaalsena informatsiooni, mis on teatavaks saanud toetuse taotluse menetlemise käigus. Konfidentsiaalseks ei peeta punktis 30.1.4 nimetatud informatsiooni, samuti võib seaduses sätestatud juhtudel konfidentsiaalsuse kohustusest kõrvale kalduda;

- 30.6. teavitama taotlejat läbi e-toetuse keskkonna taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest ning otsusest projekti muutmise kohta.

31. Toetuse tagasinõudmine

- 31.1. Kui toetuse saaja ei täida käesolevast toetuse andmise tingimustest ja korrast ja projektilepingust tulenevaid kohustusi, siis on KIKil õigus toetus osaliselt või täielikult tagasi nõuda-
- 31.2. KIK võib projektilepingu üles öelda ja/või toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda sõltuvalt rikkumise raskusest, kui:
- 31.2.1. ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud;
- 31.2.2. toetuse saaja ja/või projektipartner on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust;
- 31.2.3. toetuse saaja või projektipartner ei täida projektilepingus või õigusaktides sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel;
- 31.2.4. ilmneb, et projekti eesmärgi saavutamine ei ole võimalik või projekti tegevuste tähtaegu ei ole järgitud;
- 31.2.5. toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata;
- 31.2.6. toetuse saaja esitab avalduse toetusest loobumise kohta;
- 31.2.7. toetuse saaja ja/või projektipartner on rikkunud oma asukoha riigi riigihangete seadust;
- 31.2.8. taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata.
- 31.3. Toetuse tagasinõudmise korral taganeb KIK vastavas ulatuses projektilepingust.
- 31.4. Kui projekti elluviimise käigus ilmneb, et projekti ei ole võimalik ellu viia, siis KIK taganeb lepingust ja väljamakstud toetus nõutakse tagasi. Kui projekti eesmärk on saavutatud osaliselt, nõutakse toetus tagasi proportsionaalselt.
- 31.5. Toetuse tagasinõudmisel lähtutakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-s 45 sätestatud finantskorrektsiooni alustest ja Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määrusest nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord”.
- 31.6. Tagasinõutava toetuse summa jäägilt võib KIK nõuda intressi EMP rakendusmääruse artiklis 13.5 kehtestatud määras.
- 31.7. Kui toetuse saaja on projekti lõpuks teinud abikõlblikke kulusid väiksemas mahu, kui on ettemaksena saanud toetus, peab toetuse saaja maksuma kasutamata jäänud toetussumma KIKile tagasi. Enammakstud toetus nõutakse tagasi, kui seda vabatahtlikult ei tagastata.
- 31.8. Tagasinõutud toetus tuleb tagasi maksta 60 päeva jooksul sellekohase nõude saamisest E-toetuse keskkonna vahendusel.
- 31.9. KIKil on õigus toetus tagasi nõuda viie aasta jooksul aruande kinnitamisest.

32. Kaebuste menetlemine

Enne halduskohtusse kaebuse esitamist võib läbida vaidemenetluse, esitades vaide KIKile. KIK vaatab vaide läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

33. Teavitamine

- 33.1. KIK korraldab taotlusvoorude tutvustamiseks infopäevad, mille kohta avaldab täpsema informatsiooni oma kodulehel www.kik.ee.

- 33.2. Projektide ettevalmistamisel võib taotleja pöörduda KIKi või Keskkonnaministeeriumi poole saamaks informatsiooni ja tuge võimalike välispartnerite leidmiseks.
- 33.3. Lisainformatsioon taotlusvooru kohta on leitav KIKi kodulehel www.kik.ee ning päringuid on võimalik esitada e-posti teel aadressil info@kik.ee, millele vastatakse e-posti teel esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 10 tööpäeva jooksul.